

Smysl (života, světa)

Pro zkoumání např. povahy pravdy (a vlastně docela obdobně pro jakékoliv jiné zkoumání) je „platnost“ (spíše než „jsoucnost“) smyslu přinejmenším metodickým předpokladem. Ale nejen to: sám vědomý (uvědomělý) život stojí rovněž na tomto předpokladu. O takové „platnosti“ smyslu lze zajisté též pochybovat (jako lze vůbec pochybovat o všem, tedy také o tomto pochybování), ale je třeba si povšimnout té významné okolnosti, že pochybování o „smyslu“ nemůže být nikdy provedeno dost radikálně a důsledně, neboť sama radikálnost a důslednost je možná jen v rámci nějakého smyslu (ať už je chápán jakkoliv nebo třeba nechápán či odmítán). Toto konstatování nemůže být popřeno, ale může být „vysvětlováno“ (interpretováno) jako iluze (a tedy omyl), byť snad jako iluze nezbytná. Ovšem i pro tento pseudointerpretační pokus platí to, co bylo právě řečeno: sama interpretace předpokladu (nikoliv jen teoretického, ale životně důležitě předpokladu) smyslu jakožto iluze musí nějaký smysl respektovat, má-li být vůbec myšlena a vyslovena, má-li někoho dalšího oslovit a „dávat mu smysl“ apod. Na důsledném odmítnutí a popření smyslu nemůže být založeno vůbec žádné pojetí, dokonce ani toto odmítající. Generální odmítnutí smyslu (pokud je míněno vážně) není proto vůbec možno uvažovat jako myšlenkové stanovisko, nýbrž pouze jako ochromující dojem či pocit, jako depresivní emoci. To pak může být buď emoce primární, nezávislá na žádné formě racionality (a pak jde o fyziologickou dysfunkci, která se musí stát předmětem psychologického a psychiatrického, ale třeba i somatického, fyziologického vyšetření), nebo jde o dojem či pocit sekundární, vyvolaný určitými chybně interpretovanými (např. neprávem generalizovanými) prožitky a zkušenostmi. Chybnost takové interpretace lze odhalit a nahlédnout, pokud tu ovšem taková vůle k nahlédnutí vůbec je k dispozici. Pokud není, spadá případ vlastně do první skupiny.

(Praha, 930919-1.)